

Merletti i l'Esport al Primer Terç del Segle XX

INSTITUT D'ESTUDIS FOTOGRÀFICS DE CATALUNYA
CLUB LLEURESORT

MERLETTI I L'ESPORT AL PRIMER TERÇ DEL SEGLE XX

INSTITUT D'ESTUDIS FOTOGRÀFICS DE CATALUNYA
CLUB LLEURESPORT

Amb la publicació que teniu a les mans presentem una primera selecció de fotografies, testimoni de la col·laboració endegada entre la nostra institució, creada per la divulgació, ensenyança i recerca de la fotografia en tots els seus àmbits i el Club Lleuresport que té com a fita i eix principal la promoció de l'esport entre els ciutadans, donant forma i sentit a la divisa "mente sana in corpore sano".

En aquesta primera edició presentem una mostra de l'obra d'un fotògraf particular; Alejandro Merletti i Quaglia (1860-1943) considerat com el primer fotògraf que, d'una manera continuada, va dedicar gran part de la seva vida professional a la informació gràfica.

A la seva residència de la ciutat comtal al carrer Tapioles nº 42 bis podem veure, encara avui en dia, la placa amb que els seus companys d'ofici i les autoritats locals van volgué testimoniar el seu respecte, com a fotògraf i els seus serveis a la premsa gràfica. En ella podem llegir: "En esta casa vivió D. Alejandro Merletti Cuaglia pionero de los periodistas gráficos Barceloneses".

L'any 1980 l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya va recuperar l'arxiu Merletti, compost per uns 6.500 negatius, únics supervivents de la seva gran producció que per diferents raons i inclemències va quedar reduïda a aquest número d'exemplars.

Miquel Galmes i Creus

President de l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya

Als seus inicis, l'avanç de la pràctica esportiva va estar subjecte a l'associació d'aquelles persones que compartien aquest mateix desig. Algunes d'aquelles associacions van ser l'objecte d'atenció d'en Merletti.

Barcelona va ser el lloc on es va materialitzar de forma més evident la presència d'espais per a la pràctica esportiva. Arribada la dècada dels anys vint, el fenomen de l'esport espectacle explica l'aparició dels estadis.

Montjuïc es convertia, a partir del 1929, amb motiu de l'Exposició Internacional de Barcelona, en un indret de referència esportiva. La construcció d'un estadi i altres equipaments, entre ells una piscina olímpica, i els seus accessos convertits en circuit de carreres aglutinarien diferents disciplines esportives. Merletti no només ho va presenciar; si no que ens va deixar un testimoni gràfic.

L'aparició de l'esport va tenir lloc dins d'una societat marcadament masclista, fet que va dificultar la incorporació de la dona a la seva pràctica. Merletti es va interessar en l'evolució d'aquesta presència que va ser minoritària en la majoria dels esports i més important en casos com el tennis i l'esquí. No va ser fins la república que la participació de la dona en la pràctica esportiva va avançar significativament. Una mostra d'aquest avanç va ser la fundació, l'any 1928, del Club Femení d'Esports.

La selecció de les imatges que podeu veure en aquesta exposició donen fe d'aquest plantejament i ens mostra sobretot, l'interès i la participació de la gent en el fet esportiu.

Jordi Hernández

La primera meitat del segle XX a Catalunya, va estar carregada de convulsions i canvis, i els Merletti, Alessandro -pare-, i Camilo -fill- , sobretot a Barcelona, en més o menys grau en van ser testimonis d'excepció. I ho van ser emprant una càmera fotogràfica i aplicant un nou llenguatge visual que neix amb el segle: el fotoperiodisme.

És en aquest moment on la tradició de la fotografia de galeria, encarada i preparada, perd tota vigència. L'escenari de cartró pedra de l'estudi és substituït per l'entorn natural dels protagonistes de les imatges. Evidentment, el resultat és un llenguatge més directe i convincent: la vida tal com és, pren les pàgines dels setmanaris i revistes.

Aquest període d'esplendor del fotoperiodisme, que els anys vint ja està consolidat definitivament i que continuarà fins molt entrats els anys trenta, tant a l'Estat espanyol com a la resta del món, coincideix plenament amb l'èxit d'Alessandro Merletti. El seu caràcter innovador i atrevit, de vegades extravagant, li va donar un reconeixement que no tenien altres fotògrafs.

Merletti va ser el cap visible del col·lectiu dels reporters gràfics durant molts anys i un exemple a seguir per a molts d'ells. Va trencar esquemes, i vull pensar que a Barcelona va trobar el camp ideal per portar a la pràctica les seves idees innovadores. Potser perquè d'ofici havia estat rellotger o perquè la seva experiència vital va ser molt dura, Merletti va fugir de l'ortodòxia professional i va imposar una nova mirada a la realitat.

Tot era del seu interès i evidentment l'esport va ser un tema recurrent en el seu treball. Ciclistes, boxadors, aviadors, futbolistes i tota mena d'esportistes van ser retratats d'una manera àgil i directa, en plena competició o retratant-los fora dels camps de joc, fent-los protagonistes indiscutibles del que va ser una època daurada de l'esport.

Alejandro Merletti i el seu fill
Camilo, davant de la porta de casa seva
al carrer Tapioles de Barcelona.

Els Merletti van formar part activa del fotoperiodisme a Catalunya durant quasi vuitanta anys. De fet, la seva història reflecteix la història d'aquest col·lectiu de professionals dels mitjans d'informació gràfica i l'evolució soferta al llarg dels anys. A la col·lecció, que es conserva a l'Arxiu Històric fotogràfic de l'IEFC, trobem exemples clars d'aquesta evolució, tant en la tècnica (formats de negatius que van de plaques de vidre 13x18 a rodets de pas universal, tipus Leica), com en la interpretació icònica o l'estil de cada tema representat.

Pep Parer

L'ASSOCIACIONISME ESPORTIU

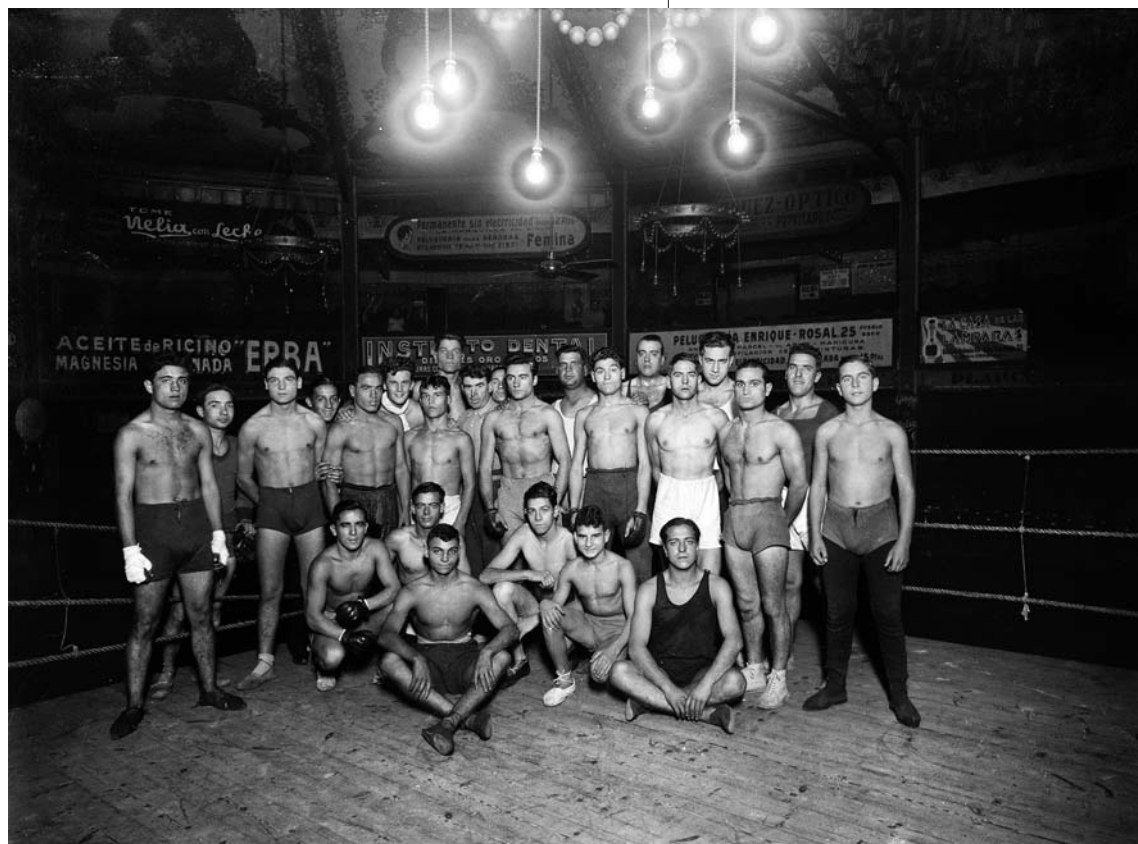

Àngel Artero, al seu despatx,
en la signatura d'un contracte
de boxa d'en Josep Gironés
"el Crac de Gràcia". ■

Equip de bàsquet, circa 1930.
Fins l'any 1922 no s'organitza la primera competició de bàsquet a Catalunya. La Federació Catalana de Bàsquetbol es creà l'any 1924. No obstant les primeres notícies de bàsquet a Catalunya provenen de l'any 1913 en un entorn educatiu escolar. ■

Demostració infantil de gimnàstica
a l'escola de la Casa dels Italians,
Barcelona anys 30. ■

ELS ESPAIS DE L'ESPORT

Planejador Aufauguer practicant
el vol a vela, a l'aeròdrom de
Sabadell 1934. ■

Planejadors a l'Aeròdrom de
Ca n'Oriac, amb motiu de la Segona
Setmana de vol a vela. Sabadell
■ 1934 -1935.

Campionat d'escacs a Barcelona.
Circa 1931. ■

Acte inaugural a l'Estadi Olímpic de Montjuïc. Selecció italiana de rugbi que va jugar contra la selecció espanyola el 20 de maig de 1929. També es va disputar un partit de futbol entre la selecció catalana i el Bolton Wanderers anglès. Va guanyar la selecció catalana per 4 a 0.

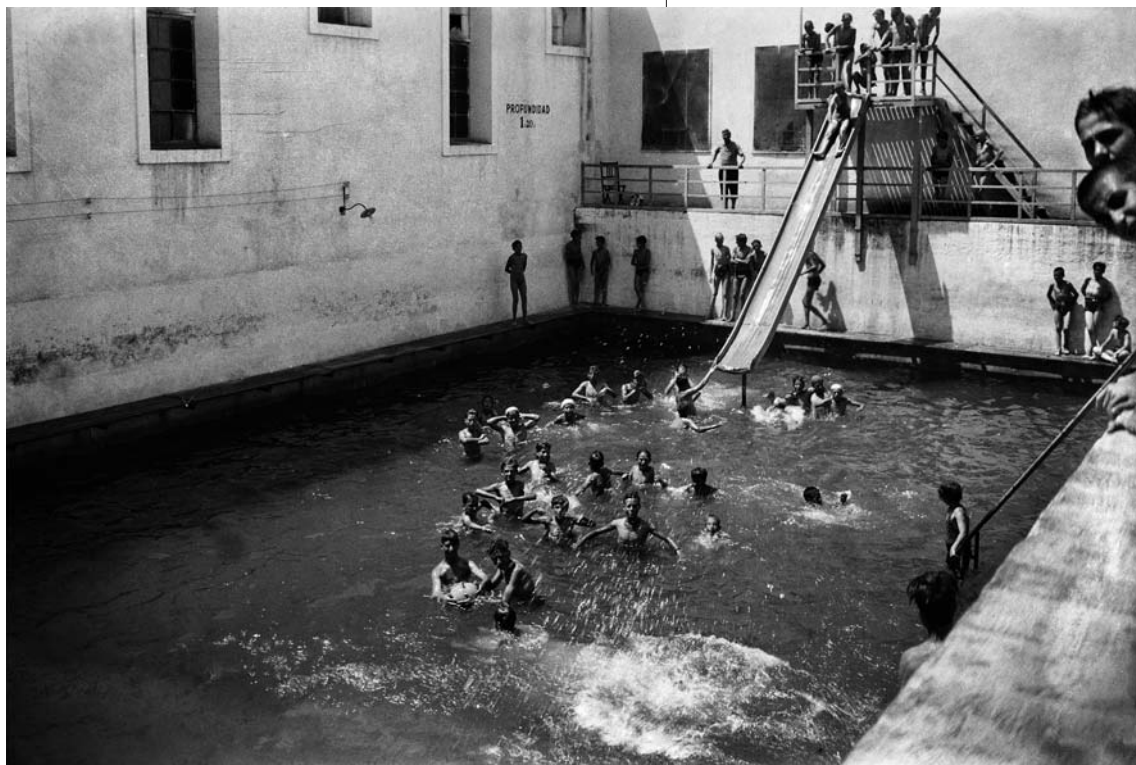

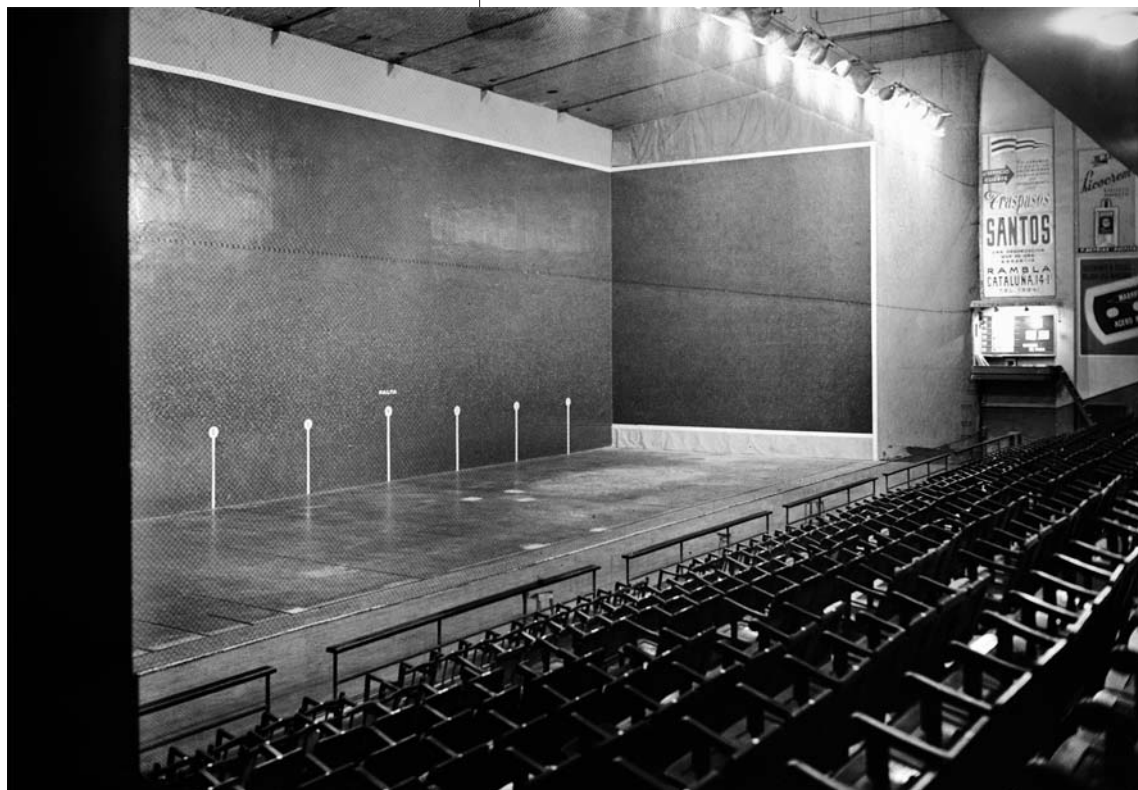
Pilot en un cotxe de curses
de la marca Maserati al
Gran Premi de Penya Rhin,
al circuit de Montjuïc.
Barcelona 1940 -1945. ■

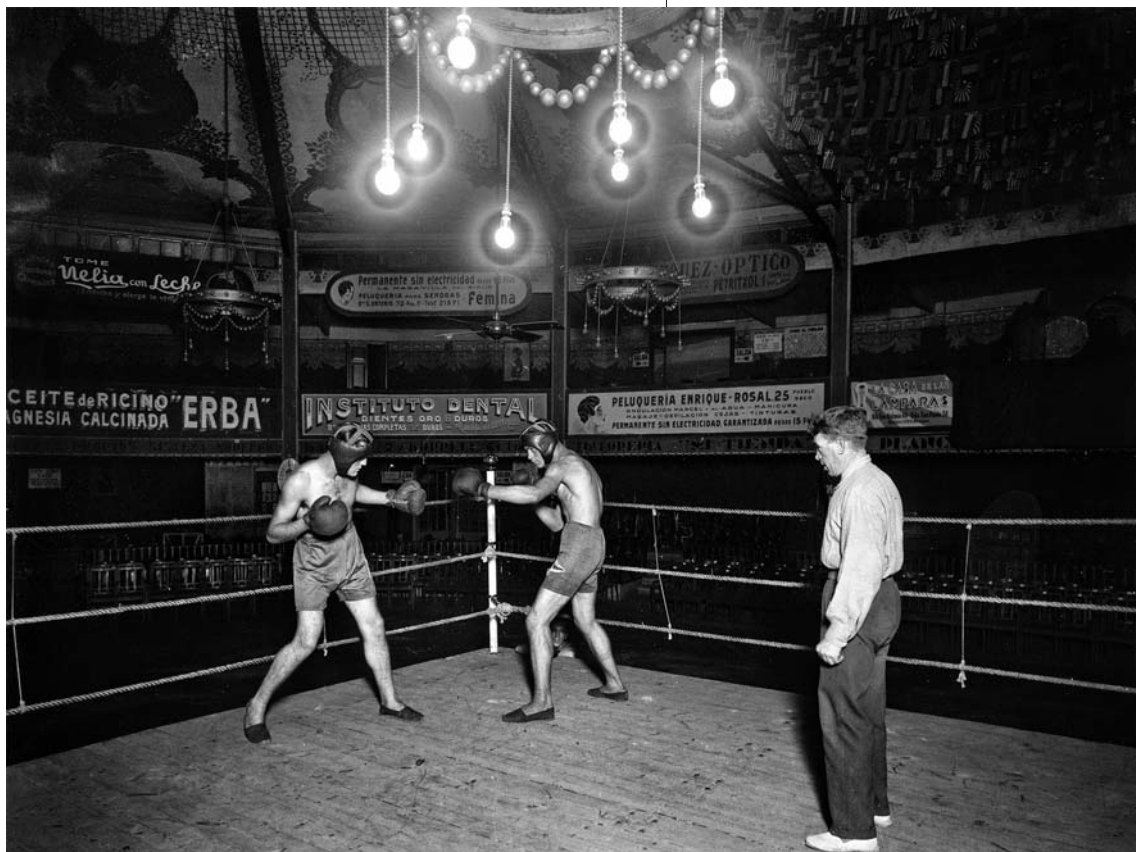

Dos aspectes de la piscina (dipòsit) de l'antiga fàbrica del "Vapor Vell", al carrer Galileu del barri de Sants de Barcelona, amb un ús d'esbarjo durant el període 1936-1939. Arrendada pel Club Esportiu Mediterrani, és inaugurada com a la seva nova piscina el 1944. ■

Pista i graderies del frontón Colón a la Rambla de Santa Mònica de Barcelona, inaugurat l'any 1943. ■

El fotògraf Alexandre Merletti patinant amb una càmera fotogràfica a la mà en un espai de patinatge de l'Sportsmen's Club, situat al costat del Palau de Justícia més proper a la Ciutadella, a tocar del Saló de Sant Joan (actual Passeig Lluís Companys). En aquest indret de Barcelona, va instal·lar els seus luxosos equipaments l'Sportsmen's Club, pot ser la més

important societat esportiva de Barcelona de començament del segle XX, amb nombroses seccions, com ara patinatge, ciclisme, tir, automobilisme, fotografia, i altres. Circa 1904. ■

L'ESPORT FEMENÍ

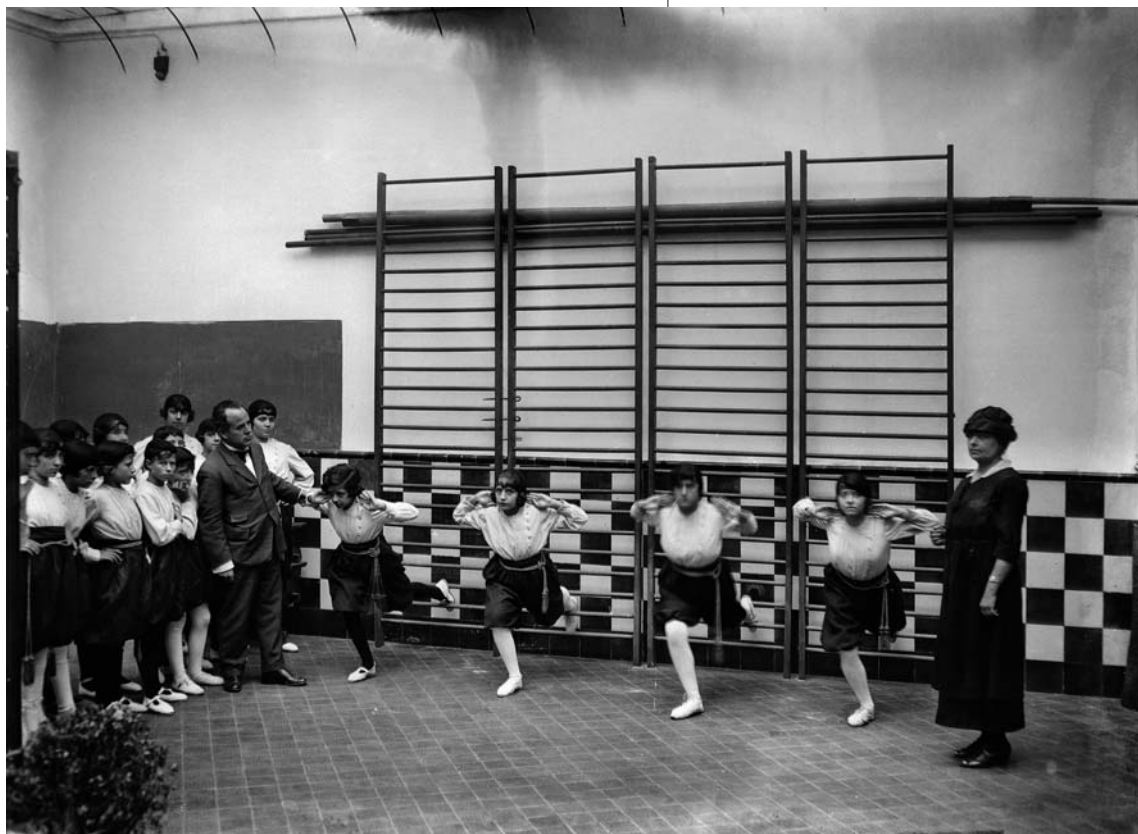

El president Francesc Macià i l'alcalde Jaume Aiguader, amb un grup de gent a la piscina del Club Femení i d'Esports de Barcelona. El Club Femení d'Esports, fundat l'any 1928 (1928-1936), va ser una institució popular, feminista i moderna pionera a Espanya. Va ser, més que un club esportiu, una plataforma d'acció cultural. El 1931, l'entitat es va traslladar del carrer Llibreteria a les termes de la plaça d'Espanya. ■

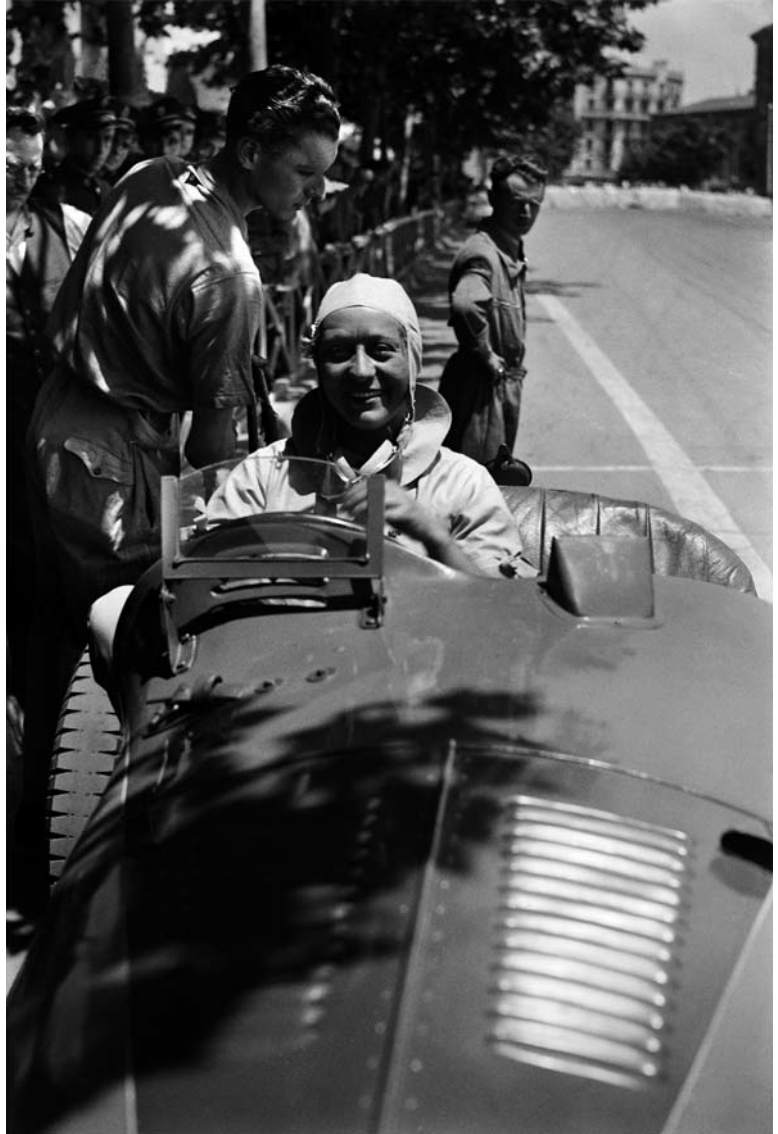

Equip de raquetistes professionals
del "Frontón Sol y Sombra".
Barcelona circa 1942. ■

Retrat d'un grup d'esquiadores
i esquiador a la Vall de Núria.
Circa 1930. ■

Hellé Nice pilotant un cotxe de curses al Gran Premi de Penya Rhin, al circuit de Montjuïc. Barcelona 1935.

Exposició Merletti i l'Esport al Primer Terç del Segle XX

Comissariat: Jordi Hernández

Coordinació: Miquel Galmes

Retoc i digitalització: Mireia Alises

Impressió digital: IEFEC, Miquel González

Disseny i maquetació: Núria Porras

Muntatge exposició: Jaume Puig i Pedro Fernández

Textos: Jordi Hernández i Pep Parer

Catàleg

© Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya, AC

Textos: Miquel Galmes i Creus, Jordi Hernández i Pep Parer

Disseny: Pere Meca

Impremta: Gràfiques Pacífic, S.A.

Tiratge: 1.500 exemplars

Dipòsit Legal: B-35055-2011

INSTITUT D'ESTUDIS FOTOGRÀFICS DE CATALUNYA

**LLEURE
SPORT**

Colabora:

**Ajuntament
de Barcelona**

IEFC Comte d'Urgell, 187 (Recinte Escola Industrial) 08036 Barcelona Tel. 934 941 127 · Fax 933 212 394
www.iefc.cat E-mail: info@iefc.cat

CLUB LLEURESPORT Av. Madrid, 85 Esc C 1r 3a 08028 Barcelona Tel. 935 343 306
www.lleuresport.cat